

«شرق» اهداف آمریکا از تلاش جدی‌تر برای دخالت در تحولات قره‌باغ را بررسی می‌کند

بازی‌های جدید قفقاز

مسکو انجام شود.

در همین باره میخائیل گالوزین، قائممقام وزارت خارجه روسیه نیز به‌تازگی تصریح کرده بود که «ایالات متحده درصدد است روسیه را از روند صلح ارمنستان و جمهوری آذربایجان خارج کند». گالوزین اذعان داشت: «ایالات متحده در همه‌جا تلاش می‌کند به همین هدف دست یابد. از یک سو، روسیه را بیرون کند و از سوی دیگر، کشورهای مستقلی را که شرکا و متحدان روسیه هستند، به سبک نواستعماری تحت سلطه خود درآورد. این همیشه دغدغه اصلی آمریکا بوده است».

هرچند میخائیل گالوزین اعتقاد دارد «ذیل بیانیه سه‌جانبه سران روسیه، ارمنستان و جمهوری آذربایجان که به جنگ ۲۰۲۰ قره‌باغ پایان داد، جایگزینی برای عادی‌سازی روابط بین ارمنستان و جمهوری آذربایجان وجود ندارد»، اما به نظر می‌رسد تحولات در عمل به نحو دیگری رقم می‌خورد. به همین واسطه، قائممقام وزارت خارجه روسیه این را متذکر شد که مسکو مخالف مشارکت سایر کشورها در حل‌وفصل مناقشه ارمنستان و جمهوری آذربایجان نیست، اما به گفته او، «این کمک‌ها نه در گفتار، بلکه باید در عمل و در راستای توافقات اساسی سران کشورهای یادشده باشد».

در راستای نگرانی مسکو، رابرت ایووت، نماینده آمریکا در امور قفقاز، هم در هفته‌های گذشته حین بازدید از منطقه «شوشا» در جمهوری آذربایجان، مدعی تلاش در برقراری صلح پایدار بین باکو و ایروان شد. ایووت که برای شرکت در رویدادی بین‌المللی تحت عنوان «بازسازی، آشتی و یکپارچگی و انرژی، اقتصاد، محیط زیست و برابری» در شوشا حضور داشت، عنوان کرد: «گفت‌وگوها بین جمهوری آذربایجان و ارمنستان برای حفظ صلح و ثبات در منطقه بسیار مهم است».

علی لکانی در ادامه ارزیابی خود، گزاره تحلیلی دیگری را هم مطرح می‌کند که ناظر بر کاهش تمرکز روسیه در جنگ اوکراین است، به‌ویژه آنکه این تحلیلگر حوزه اوراسیا معتقد است که با آغاز ضدمات از سوی کی‌یف، واشنگتن در تلاش خواهد بود با گرفتن تمرکز از مسکو، چه از طریق موضوع شورش وانگر یا تحولات قفقاز و مسانلی از این دست عملا توان پوئین و کرملین برای مدیریت جنگ از آنها گرفته شود؛ چراکه با تاکید لکانی، ورود جدی آمریکا به معادلات قفقاز و قره‌باغ نمی‌تواند از سوی روسیه بی‌ساخت بماند، کمااینکه تحلیلگر حوزه بین‌الملل ذیل یک بازخوانی تاریخی، یادآور می‌شود که مسکو در جریان حمله سال ۲۰۰۸ به گرجستان و حملات ۲۰۱۴ و نیز ۲۰۲۲ به اوکراین نشان داد در موضوع مناقله با گسترش ناتو در حیط خلوت خود، جدیت دارد؛ بنابراین لکانی متذکر می‌شود که با وجود آمریکا و ورود جدی این کشور به ارمنستان باعث افزایش تحرکات نظامی روسیه در قفقاز خواهد شد که می‌تواند به معنای کاهش تمرکز دستگاه نظامی مسکو در اوکراین باشد.

البته نجف محمدی‌راد پیرو آنچه علی لکانی عنوان کرد، به نکات مهم‌تری با تمرکز بر موضوع ایران ورود می‌کند و به «شرق» می‌گوید «اگر تهران پس از روبه‌روشدن با تهدیدات اولیه در قفقاز نظرات کامل و تحت کنترل را اعمال نکند، این تنش‌ها به‌مرور با تبدیل‌شدن به مناقشه دائمی می‌تواند از حالت مناقشه دیپلماتیک به مناقشه امنیتی و ژئوپلیتیکی، یکی از اولویت‌های اصلی تهران را شکل دهد؛» کمااینکه کارشناس حوزه اوراسیا دوباره به تنش در روابط ایران و جمهوری آذربایجان بازمی‌گردد و تاکید دارد که تداوم این اختلافات فرصت ایدئال را برای آمریکا رقم می‌زند تا با وجود واشنگتن، تهران را از رسیدگی به اولویت‌هایش در غرب آسیا بازدارد.

مفسر حوزه بین‌الملل در ادامه، تلاش آمریکا برای حضور جدی در دریای خزر مشابه با حضورش در خلیج فارس، تکه هرمز و دریای عمان را هم به تحلیل خود اضافه می‌کند و در تبیین بیشتر یادآور می‌شود که آمریکا خلیج فارس و دریای خزر به همراه محیط پیرامونی آن را دو مرکز بزرگ تولید انرژی می‌داند؛ پس حضور واشنگتن در قفقاز ضمن مدیریت بازار انرژی در میانه جنگ اوکراین، باعث ارتباط‌یافتن ایالات متحده با آسیای میانه از طریق دریای خزر می‌شود که از منظر محمدی‌راد به این کشور اجازه می‌دهد از طریق این دریا (خزر) و همچنین حضور در قفقاز، خود را به مناطق راهبردی ایران نزدیک‌تر کند. با ذکر این نکته، تحلیلگر مسائل اوراسیا با ادبیاتی هشدارآمیز اذعان می‌کند که «حضور آمریکا در یکی از دو منبع بزرگ تولید انرژی جهان، زنگ خطری برای تهران است».

همیشه پای ترکیه در میان است

به موازات آنچه علی لکانی و نجف محمدی‌راد در گفت‌وگو با «شرق» برای ارزیابی نقش آفرینی آمریکا و دور جدید تلاش‌های واشنگتن با هدف حضور جدی‌تر در قفقاز و ترسیم مناسبات و معادلات نوین در این منطقه تاکید داشتند، نمی‌توان نقش ترکیه را هم نادیده گرفت. آنکارا و مشخصا رجب طیب اردوغان از جنگ دوم قره‌باغ در سپتامبر سال ۲۰۲۰، اولویت خود را در قفقاز جنوبی بر دسترسی زمینی ترکیه به جمهوری آذربایجان، دریای خزر و در ادامه آسیای میانه و آسیای جنوب شرقی قرار داده است؛ به‌همین‌دلیل محور تحرکات آنکارا در ماه‌های اخیر به ایجاد دالان موهوم و جعلی زنگه‌زور بازمی‌گردد.

در همین زمینه رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه، فقط دو هفته پس از انتخاب مجددش به ریاست جمهوری ترکیه در ۲۲ خرداد/۱۲ ژوئن پس از سفر به قبرس راهی باکو شد تا با الهام علی‌اف، متحد سال‌های اخیر خود، دیدار کند. اردوغان در نشست خبری مشترک با علی‌اف بار دیگر به‌صراحت اظهار کرد که «ترکیه در منطقه قفقاز دست‌ور کار ویژه‌ای را با جمهوری آذربایجان دنبال می‌کند و آن راه‌اندازی کریدور زنگه‌زور است». او تاکید کرد «دو کشور ترک‌زبان همسایه بر این هدف متمرکز شده‌اند که این مسیر را از طریق جاده و ریل راه‌اندازی کنند». با این‌حال نکته مهم‌تر آنجاست که اردوغان به‌تازگی عنوان کرده که مشکل تحقق کریدور زنگه‌زور «ایران» است. الهام علی‌اف، رئیس جمهوری آذربایجان، نیز در این نشست مشترک گفت که گشایش کریدور زنگه‌زور اجتناب‌ناپذیر است و باکو تلاش‌های خود را در این زمینه افزایش خواهد داد.

پس زمانی که اردوغان مدعی است «گشایش کریدور جعلی و موهوم زنگه‌زور، مسئله‌ای با ایران است، نه ارمنستان»، نه نظر نعمت یاوریان حکایت از آن دارد که در دوره جدید ریاست جمهوری خود به هر قیمت ممکن سعی دارد موضوع تأسیس دالان زنگه‌زور را عملیاتی کند. این کارشناس حوزه ترکیه در گفت‌ووی خود با «شرق»، تغییر وزیر امور خارجه از سوی اردوغان و روی‌کارآمدن هاکان فیدان به‌منستان باشد که در لایه دوم، از منظر این کارشناس، امکان فشار جدی‌تر به ایروان برای تحمیل دالان زنگه‌زور و تغییر ژئوپلیتیک منطقه را شکل خواهد داد که در نهایت در کنار ارمنستان باشد و این‌ موضوع برای ایران نیز حساس است.

علی لکانی نیز همسو با ارزیابی نجف محمدی‌راد، تحلیلی عمیق‌تر را به «شرق» ارائه می‌دهد و در سایه آن متذکر می‌شود که اگرچه به دلیل تداوم جنگ اوکراین و درگیرشدن روسیه در این جنگ و اختلافات در روابط ایران و آذربایجان، آمریکایی‌ها فرصت را مغتنم شمرده و سعی دارند مناسبات جدید ژئوپلیتیک و امنیتی را برای این منطقه تعریف و تبیین کنند، اما این‌ تحلیلگر حوزه قفقاز اعتقاد دارد که جمهوری آذربایجان نیز به دنبال آن است پای ناتو، ایالات متحده آمریکا، فرانسه و انگلستان را به تحولات قفقاز و قره‌باغ باز کند. با این خوانش، لکانی اذعان دارد که در دور جدید تحرکات باکو با همراهی و حمایت واشنگتن، اروپایی‌ها، آنکارا، ناتو و به‌خصوص تل‌آویو برای تحمیل مذاکرات و توافقات جدید به ایروان، تلاش شده است مذاکرات و هماهنگی‌ها بدون حضور تهران و همچنین

رئیس‌جمهور آذربایجان، ایل‌هاجم علی‌یازاروف، با وزیر امور خارجه آمریکا، آنتونی بلینکن، در واشنگتن، ۲۰۲۲

ارمنستان و جمهوری آذربایجان امکان دستیابی به توافق صلح در قفقاز جنوبی را فراهم می‌کند.

اشاره اردوغان به تلاش برای تحمیل دالان موهوم زنگه‌زور به ایران و جمهوری ارمنستان و ادعای دسترسی به یک مسیر از یکن تا لندن، از دید نعمت یاوریان نشان می‌دهد که چه کسانی در پشت این ایده رئیس جمهوری ترکیه قرار دارند. به باور تحلیلگر مسائل قفقاز، اعتراف ضمنی اردوغان مؤید آن است که علاوه بر ترکیه، ناتو، ایالات متحده آمریکا، انگلستان و به‌ویژه اسرائیلی‌ها هم بسا حمایت از ایجاد این دالان جعلی، سعی دارند ضمن قطع ارتباط سرزمینی جمهوری ارمنستان و جمهوری اسلامی ایران، مناسبات جدید و ترتیبات امنیتی نوینی را در منطقه قفقاز و قره‌باغ ترسیم کنند که به حضور پررنگ‌تر ناتو و اسرائیل در کنار مرزهای ایران منجر می‌شود.

تحلیلگر مسائل اوراسیا در ادامه ارزیابی خود به «شرق»، نکته مهم‌تری را هم به میان می‌کشد و پیرو آن اذعان دارد که: «اگر با تحمیل دالان زنگه‌زور نهایتا ناتو، ترکیه و به‌ویژه اسرائیل در جمهوری آذربایجان و دریای خزر حضور پیدا کنند، قطعاً مشابه با رفتارهایی که در تنگه هرمز، دریای عمان و خلیج فارس دارند، اقداماتی را در دریای خزر علیه امنیت ایران تکرار خواهند کرد»؛ به‌همین‌دلیل نعمت یاوریان در بخش پایانی گفت‌وگوی خود، تحرکات دیپلماتیک اسرائیل برای افتتاح سفارت جمهوری آذربایجان و همچنین ترکمنستان در ۲۰ کیلومتری مرز ایران را زمینه‌سازی دراین‌باره تلقی می‌کند.

#من_همه_تو

فراخوان حمایت به منظور تامین آرد

برای تامین خوراک مناطق محروم

نیکوکاران شریف
حامی زنان و کودکان بدسرپرست

WE SUPPORT
UN GLOBAL COMPACT

عضو ویژه مشورתי
شورای اجتماعی،
اقتصادی سازمان ملل

عضو برنامه جهانی
سازمان ملل متحد

کارت: ۶۱۰۴۳۳۷۸۹۳۰۵۱۱۸۳

حساب ملت: ۵۰۰۶۲۷۷۰۴۰

به نام مؤسسه خیریه نیکوکاران شریف

پرداخت اینترنتی: www.sharifcharity.com

مشاهده گزارش تصویری توزیع آرد سالهای قبل

در نشانی اینترنتی مؤسسه خیریه نیکوکاران شریف

